

GÁRDONY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. A település bemutatása	4
Gárdony városrész bemutatása	
Agárd bemutatása	
Dinnyés bemutatása	
3. Örökségünk	11
Szakrális épületek	
Természetvédelmi értékek	
Köztéri szobrok, kőkeresztek	
4. Eltérő karakterű településrészek – építészeti útmutató	26
1. Dinnyés	
2. Régi lakó és üdülőterület	
3. Kertvárosi lakó terület	
4. Parkerdő	
5. Agárd nyugati terület	
6. Gárdony központ	
7. Agárd központ	
8. Agárd posta környéke	
9. Agárd üdülőterület	
10. Tópart	
11. Rehabilitációs üdülőterület	
12. Számozott utcák	
13. Félsgiget	
14. Fürdő környéke	
15. Zártkert	
16. Csiribpuszta	
17. Gazdasági terület	
18. Külterület	
5. Kerítések	81
6. Kertek	82
7. Erkélyek, tornácok	83
8. Ajtók, ablakok	84
9. Homlokzatképzésre	85
10. Részletek	86
11. Utak, terek	87
12. Hirdetések, reklámok	88
13. Impresszum	89

BEVEZETÉS

1

A Velencei-tó déli partja, Gárdony mai területe évszázadokon át mocsaras, jelentős népesség letelepedésére alkalmatlan terület volt. A nyári időszakban pásztorok és halászok, télen vadászok látogatták a területet. Az 1930-as népszámlálás adatai szerint a tókönyeki települések közül Gárdony Pákozdd, Kápolnásnyékn és Velence után a negyedik lélekszámú település volt. Akkor a gárdonyi településrészen éltek legtöbben. Agárd és Dinnyés pusztaként szerepelt. A vasút és a déli part útjának kiépítése, valamint a Velencei-tó szabályozása egyre kedvezőbb létfeltételeket biztosított a déli parton. A trianoni döntés leszakította az anyaországról a gazdagabb réteg elegáns – Magas-Tátra, erdélyi fürdőhelyek, az Adria – üdülőhelyeit. Ekkor értékelődött fel a főváros környéki Velencei-tó. Az 1930-as évektől – főleg Agárdon – nagy területen nyaralótelekek parcellázására került sor. Ezekben az években kezdődött meg a Velencei-tavi fürdőélet. Az 1960-as évektől a Velencei-tavi Intéző Bizottság (VIB) irányításával, kormányzati forrásokból soha nem látott fejlesztések indultak meg Gárdonyban. A Velencei-tó vízügyi szabályozásán túl kikötők, strandok és kempingek épültek abban az évtizedben. Az országSZerte kedvelté váló üdülőhely, Gárdony lakossága jelentősen megnőtt. A fejlődés eredményeként 1989-ben városi rangot kapott. Mai közigazgatási területét 1994-ben nyerte el, amikor az egyik településrész, Zichyújfalu ezer lakosával önállósult. Az akkor hétezer lakosú település lélekszáma mára tizenegyezer főre emelkedett. Gárdony a belföldi turizmus egyik jelentős célpontja. 2013 óta járási székhely. A szép természeti környezet, a termálkincs, a kiváló közlekedési adottságok, a főváros és az egyre erősödő Székesfehérvár közelsége mind jobban felértékeli Gárdonyt. A település kedves, hangulatos, kertvárosias jellegű.

Kedves Olvasónk!

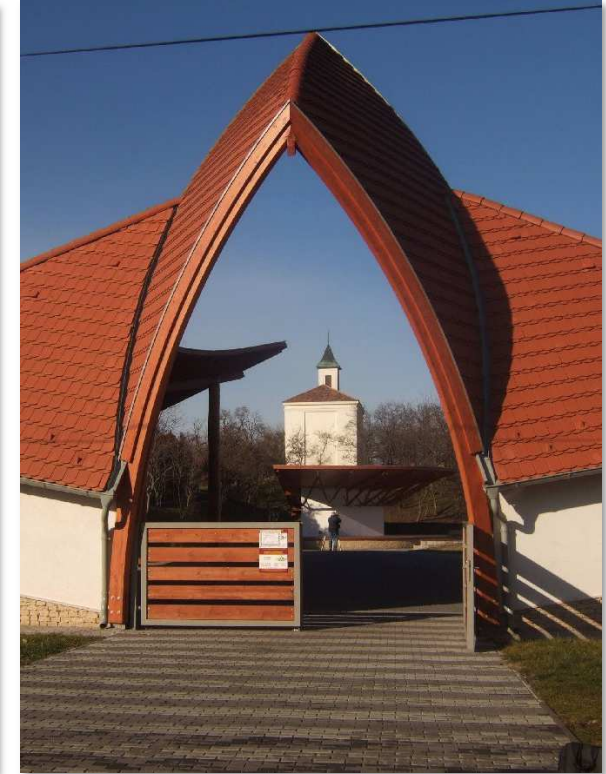
A Települési Arculati Kézikönyv átlapozása, megismerése után döntsön! Költözzön kisvárosunkba! Környezetbe illő, álmai otthonával gazdagítsa településünket! Legyen Ön is részese Gárdony XXI. századi sikertörténetének!

Tóth István
polgármester

A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

2

Gárdony város Fejér megye szívében, a Velencei-tó déli partján húzódó település. 1870 óta közigazgatásilag 3 település alkotja: Dinnyés, Agárd és Gárdony, valamint Gárdonyhoz csatolták Csiribpusztát, a Zichyújfalu felé vezető út mellett található külterületi lakóterületet is. A 7-es számú főút és a Budapest-Nagykanizsa vasút is meghatározó eleme a településnek, mindkét közlekedési útvonal hosszan a településen vezet keresztül. Kedvező vízparti fekvésének köszönhetően jelentős üdülőközponttá vált a XX. század közepén, mára pedig fejlődő, egyre nagyobb számú állandó lakossággal bíró település lett.

Gárdony bemutatása

Gárdony a több településrészből álló város központja, a Budapesthez legközelebb eső városrész. Gárdony és Agárd városrészek fejlődése összekapcsolódik. Első írásos emlék a XIII. századból származik, amikor csupán néhány család lakta a környéket. Fejlődése igazán a déli vasútvonal megépülésével indul be, 1861-ben. A XX. századra jelentős üdülővárossá vált, melyet tudatosan is kihasználnak a Balaton tehermentesítése céljából. Rengeteg üdülő, strand, kemping létesült a nyaralni érkezők kiszolgálására.

Gárdony ma a település kisvárosias településrésze, a hivatal, a kulturális és kereskedelmi szolgáltatások nagy része itt található.

Agárd bemutatása

Agárd közigazgatásilag Gárdonyhoz tartozó településrész, a Velencei-tó déli partján fekszik. Bár a 12. századból is származik írásos emléke, a 20. századig nem számított jelentős településnek. Az Ürményi, majd a Nádasdy-család birtokához tartozott a terület, mely a népesség növekedését szolgálta. 1870-ben Dinnyéssel együtt Gárdonyhoz csatolták. Az 1930-as években kezdték felfedezni a helyet, mint üdülő-területet és az 1960-as években vált népszerűvé. Az ide érkező pihenni vágyók ki-szolgálására sok kemping, strand és hotel létesült. Ettől kezdve fejlődése folyamatosá vált.

Üdülőjellegének köszönhetően a településszerkezet egyszerű, négyzettrácsos utcakereszettű, sűrűn beépített, de dús növényzetű, kifejezetten zöld település. Agárd híres szülöttje Gárdonyi Géza író, akinek emlékére szülőházát múzeumként üzemeltetik. 1984-ben a Bika-völgy területén feltörő 63 fokos termásvíz hasznosítására megépült a Termálfürdő, mely látogatottságának köszönhetően 2008-ban jelentősen bővült. Mára a településrész állandó lakosságának száma is növekszik kedvező fekvésének köszönhetően.

Dinnyés bemutatása

Dinnyés a XIII. század óta lakott település, lakossága elsősorban földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozott. Gárdony legnyugatibb településrésze, mely festői környezetben fekszik. Dinnyésről jól látható a Velencei-hegység vonulata, mely romantikus háttérrel formál a település látképében. A Dinnyési Fertő, mely Dinnyéstől nyugatra terül el, a Velencei-tóhoz szervesen kapcsolódó vizes élőhely, gazdag vadmadárvilággal rendelkezik. A település-részt délről és keletről szántók és legelők övezik, emlékeztetve az évszáza-dokra visszanyúló földművelő és állattartó hagyományokra.

A központban emelkedő domb tetején áll a település temploma, mely minden irányból jól látható. Itt, a templom mellett kapott helyet a helyiek igényeit kiszolgáló közösségi tér.

A 2016-ban felépített dinnyési templompark hagyományörző és turisztikai központ rendezvények, ünnepek és közösségi események megszervezésére is kiválóan alkalmas helyszín.

A néhány utcás település csendes, nyugodt lakókörnyezet. Utcái, épületei és nagy zöldfelületei igazi falusias hangulatot árasztanak az udvarakból kihallatszó állathangokkal fűszerezve.

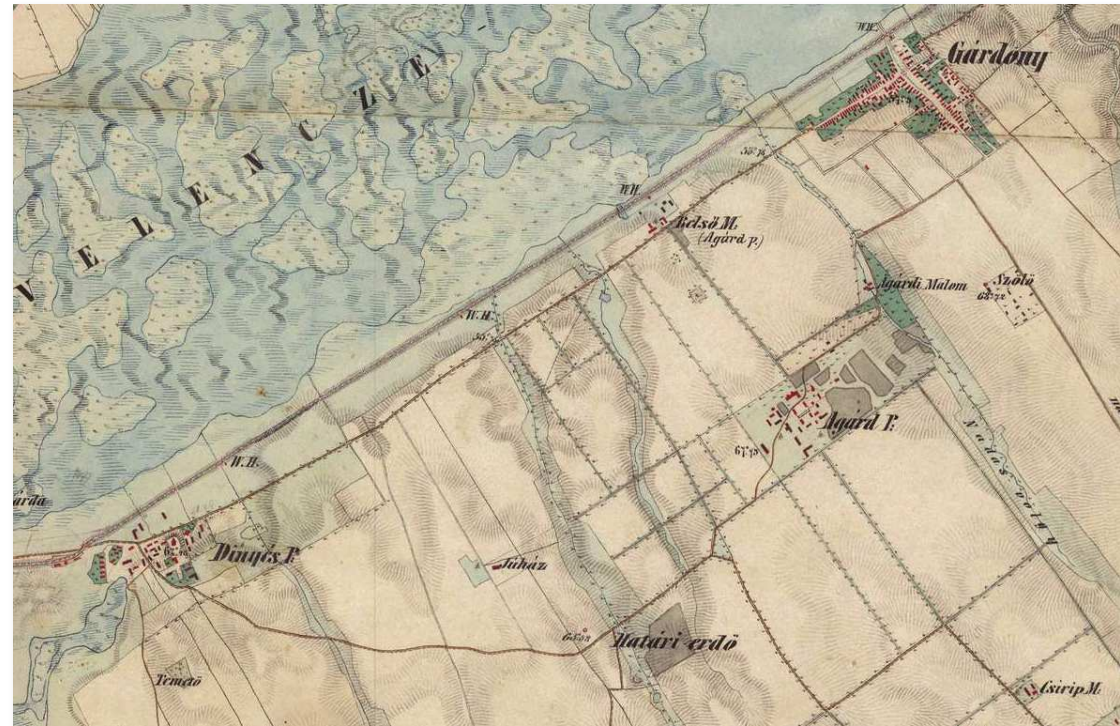

ÖRÖKSÉGÜNK

Gárdony (Gardun, Gordun, Gordon) elnevezése személynévből ered, a puszta első említése 1260-ból való, ebben az időszakban azonban alig – összesen legfeljebb húszan – éltek a környéken, az itteni földeket leginkább sukorói és pákozdi jobbágyok művelték. A fennmaradt írásos dokumentumok tanúsága szerint a puszta többször gazdát cserélt, a török fennhatóság alatt elpusztult, földjeit pákozdiak művelték.

A török kiűzetése után a birtokviszonyokat rendezték Fehér vármegyében, de a 18. sz. folyamán a birtokosok folytonosan cserélődtek, a század elei összeírás alkalmával Gárdonyt még nem említették külön, de az első hivatalos magyarországi népszámlálás idején (1784-87) a már 820 lakosú Gárdonyhoz két puszta tartozott Agárd (428 fő) és Dinnyés (249 fő). A század végén nemesi pusztává minősítették. A 19. század közepén 882 lakossal rendelkezett. Alig száz éve, a 1920-as években kezdődött az elhanyagolt tópart kiépítése, a telkek fővárosiak általi felvásárlása, így a fürdőturizmus fellendülése.

A fürdőkkultúra fejlődése a közműhálózat fejlődését vonta maga után, így kiépült a műút, rendeződött a belvízprobléma, kiirtásra került a part menti nádas, vízelvezető árokrendszer került kialakításra.

Gárdony, Agárd és Dinnyés a második katonai felmérésen.

MŰEMLÉKI VÉDELEM

Gárdonyi Géza egykori szülőháza Agárdpusztán található. A régi parasztházat az önkormányzat felújította és múzeumként működteti. A tárlat bemutatja Gárdonyi Géza életének legfőbb állomásait, irodalmi munkásságának kiemelkedő értékeit. A tárlókban naplója és műveinek legszebb kiadásai mellett néhány eredeti, személyes tárgya is megtekinthető.

A látogatók megismerkedhetnek alkotói módszerével, írói munkásságával. Az épületben egy korabeli eszközökkel és bútorokkal berendezett konyhát is láthatnak az érdeklődők.

Az épület küldő oldalán 22 dombormű látható, melyek mindegyike egy-egy Fejér megyéhez kötődő, a magyar irodalom történetében jelentős életművel rendelkező alkotónak állít emléket.

Fejér megye költőinek és íróinak emléket állító Gárdonyi Géza szobrot az író születésének százötvenedik évfordulóján, 2013 augusztusában avatták fel. Az író egész alakos ülő szobra Kligl Sándor alkotása az emlékháznál található.

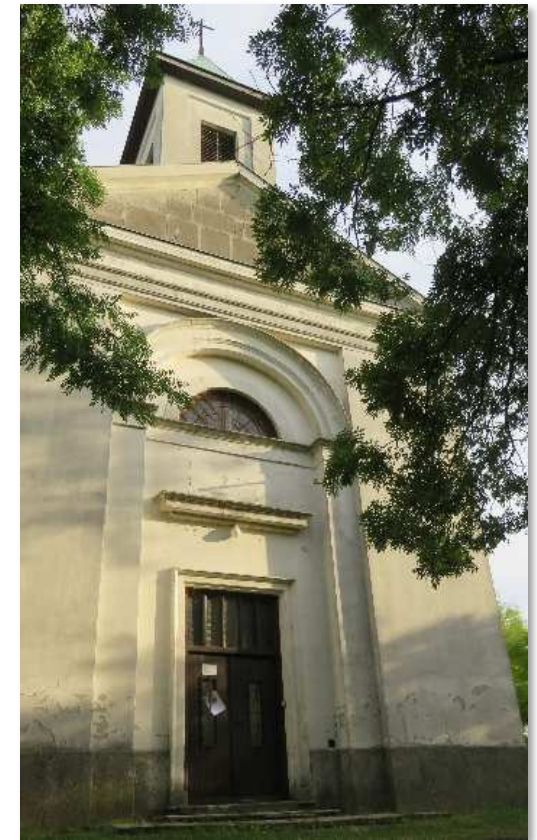
Nádasdy obelisztk. A Nádasdyak a legrégebbi, legbefolyásosabb magyar főnemesi családok egyike. Kiterjedt birtokaik zöme a Dunántúlon helyezkedett el, így Agárdon is volt birtokuk. Nádasdy Lipót (1802-1873) az ország egyik leggazdagabb földbirtokosaként Komárom vármegye főispánja volt. Mint a nemzeti ügy következetes híve, a szabadságharc után kegyvesztetté vált az udvarnál. Örökös főispáni tisztségét csak 1860-ban kapta vissza. Felesége, Forray Júlia (1812-1863) kiterjedt dunántúli és délvidéki birtokokat hozott a házasságba. A főúri pár a reformkorban a jótékonyági intézmények, az irodalom és a művészetek széles körben tisztelt támogatója volt. Gróf Nádasdy Lipótné Forray Júliát végakarata szerint a család kedvelt agárdi birtokán, az ottani kicsiny sírkertben helyezték örök nyugalomra.

A szürke gránitból emelt obeliszket egy évvel halála után férje állíttatta felesége emlékére. Az obelisztk alatti kriptában nyugszik még Forray Júlia unokája, Nádasdy Anna, menyje, gr. Nádasdy Ferencné gr. Zichy Ilona, fia, a nádasdladányi kastélyt építtető gr. Nádasdy Ferenc és annak fia, Forray Júlia unokája, gr. Nádasdy Tamás.

A **dinnyési Szent György templomot** Vajky György prépost építette 1824-ben saját védőszentje tiszteletére. Az egytornyú, téglából épült templom főbejárata felett és a hajó két oldalán félköríves ablak található. Falai vakoltak, teteje cserép, tornya a 2000-es felújítást követően rézlemezzel fedett. A templombelső egyszerű kialakítású, padlója mozaikkal fedett. A II. világháború okozta pusztítást követően Molnár Tibor székesfehérvári építész mérnök irányításával zajlottak a felújítási munkálatok. A katolikus templom műemléki védelem alatt áll.

A dombon álló templomot akácerdő veszi körül. A templom bejáratánál Vajky György kő szarkofágja látható. A templomdomb oldalában három kopjafa található. A templomkert és a szomszédos közösségi udvar közvetlen kapcsolatban áll egymással.

Gárdonyi református templomát 1784-ben kezdték építeni. A későbarokk stílusú egyhajós templom műemléki védelem alatt álló épület. A torony a főhajóval egybeépült, a templom főbejárata is a torony nyugati oldalán található. Szintén a nyugati oldalon egy nyeregtetős cintérium csatlakozik, a templom második megközelítési lehetőségét biztosítva. A templomban a padosorok centrálisan helyezkednek el, a központban elhelyezett úrasztala és harmónium körül. Falai kőből és téglából, tetőszerkezete fából készült.

Agárd református templomának építését 1935-ben kezdte meg a Protestáns Templomépítő bizottság Jánosvölgyi Münnich Aladár építész tervei alapján. 1937. június 27-én Ravasz István református és Kovács Sándor evangélikus püspökök szentelték fel. Az épület népies motívumokkal ötvözött modern, gótikus hatással. Az egyhajós templomhoz oldalra tolt harangtorony csatlakozik. Terméskő lábuzatával vakolt homlokzatával, cserépfedésű nyeregtetővel visszafogott megjelenésű, mely belső kialakítására is igaz. A templombelső fehérre meszelt, melyet barna faszervezetek és berendezések, valamint téglaburkolatú padlózat egészít ki.

HELYI VÉDETT ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

Agárd legrégebbi vallási épülete a **Szent Anna-kápolna**, melyet 1814-ben emeltetett Ürményi Miksa. Oltárképét Hesz János festette, mely Szent Annát, Máriát és Joákimot ábrázolja. 2014-ben a Gárdonyi Géza emlékévé keretében újítták fel a Szent Anna kápolnát, melyet Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspök szentelt fel.

Az **agárdi katolikus templom** építését 1936-ben kezdték meg, felszentelésére 1938. július 5-én került sor. Védőszentje Szent István király lett. A felszentelést Shvoy Lajos megyés püspök vezette. Az egyhajós templom főhomlokzatára épített torony egyszerű megjelenésű. Négyzetes szentélyéhez sekrestye és paplak csatlakozik. A templom megjelölése egyszerű, köszönhetően egy-öntetű kőből készült homlokzatának és palafedésének.

Katolikus templom hosszú ideig nem volt Gárdonyban, az evangélikus hívek voltak többségben, így katolikus templom építését hosszas várakozás előzte meg. 1862-ben a gárdonyi katolikus közösséget Agádhhoz csatolták, és csak 1941-ben veszi kezdetét a községháza előtti területen a templom építésének előkészítése, melyet a háború az anyagbeszerzés területén igencsak nehezített. Végül 1942. augusztus 16-án sor kerül az alapkőletételre, melyet Dr. Potyondi Imre szentelt meg.

A Jézus Szíve templom Goszleth Lajos építészmérnök tervei alapján készült, 1944. április 10-én szentelték fel Shvoy Lajos megyéspüspök részvételével.

A templom lábazata és külső burkolata terméskő, falazata téglá, födémszerkezete fa, fedése cserép. A templom építése 1947-ben fejeződött be a fatorony építésével.

DINNYÉS TEMPLOMKERTI HAGYOMÁNYŐRZŐ KÖZPONT ÉS A VAJKY KÚRIA

HAGYOMÁNYOS LAKÓÉPÜLETEK:

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

A Dinnyési Fertő országos jelentőségű természetvédelmi terület, egyben Ramsari terület is (Nemzetközi jelentőségű vadvizek jegyzékébe bejegyzett védett terület). Kiterjedése 529 hektár, mely az ország egyik legjelentősebb madárvédelmi területe. 1966-ban nyilvánították védetté. A nyílt vízfelületet határoló náddal, gyékénnyel, sással fedett terület rendkívül gazdag madárvilággal bír, ahol számtalan védett növény és állat is él. A Dinnyési Fertő ideális helye a vízimadarak megfigyelésének. A 2010-ben kialakított Madárdal tanösvényen végighaladva ismerhetjük meg a védett terület értékeit, az érdeklődők szervezett szaktúrákon is részt vehetnek.

A Hársfa sor talán a település egyik legszebb utcája, köszönhetően az utca nyugati oldalán álló hársfáknak, melyek egységes megjelenésükkel rendkívül impozáns utcaképet eredményeznek. 2010 óta helyi védelem alatt áll a fasor. A 10 méteres tőtávolságban ültetett fák 30-50 cm törzsátmérőjűek, a fajra jellemző, szép, kúpos formájú lombkoronával rendelkeznek.

Agárd településrész jellemzően dús növényzettel rendelkezik mind a közterületek, mind a magánterületek tekintetében. Helyi jelentőségű természeti emlékeinek száma is mutatja, hogy a település büszke idős, gyönyörű egyedeiből álló fasoraira. A 7-es főút északi oldalán védett hársfasor húzódik. A Gesztenye sor, a Petőfi Sándor utca és a Gárdonyi Géza utca védett vadgesztenyesorral büszkélkedhet. A Szövetkezetek útján védett juharsor, míg a Széchenyi utcában védett platánsor van. Több fasor dupla, sőt kétszeres dupla sorból áll. Gárdonyi legszebb fasora a Posta utca nyugati oldalán húzódik. A Szöllösi Móric sétány kétoldalán sorakozó hársfák 2010 óta helyi védelem alatt állnak. Az idős fasor egyedei a Bóné Kálmán utcától a Rákóczi utcáig sorakoznak. Gárdonyi másik védelem alatt álló fasora a Szabadság út 30-32. számú házak mögött található platánsor.

KÖZTÉRI SZOBROK, KŐKERESZTEK

Agárd parti útja mellett áll Sarvajc Körösztje. A háborúban elpusztult fészület helyén 2005-ben állították a ma látható keresztet. A termáskő alapon álló műkő keresztet csőkorláát veszi körül. A kereszt emléket állít az 1928-ban egy vadászat alkalmával szerencsétlen véletlen következtében életét vsztett tóbírónak. A véletlenül meglőtt tóbíró holttestét a kereszt helyén húzták partra. A kereszt emléktáblájának szövege: „Sarvajcz Lajos tóbíró kötelességteljesítés közben lelte tragikus halálát 1928. december 13-án.

Dinnyés nyugat felől érkező bekötőútja mellett álló kőkereszt 1929 óta őrzi a települést. A műkő lábazatán lévő márványtábla szövege: „Imádunk Téged Krisztus és áldunk mert Te Szent Kereszted által váltottad meg a világot. Emeltette Linszki András és neje, Fülöp Katalin 1929-ben.”

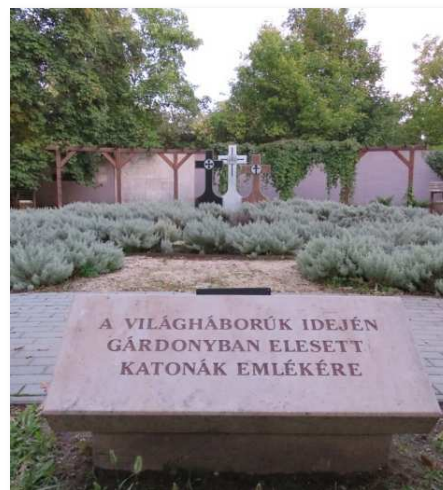

Az agárdi katolikus templom előtti parkban kapott helyet Krasznai Lajos szobrászművész 1944-ben készített Jézus szíve szobor. A műkö szobor kitárt karokkal ábrázolja krisztust, melynek szép háttérrel ad a mögötte lévő az örökzöld ültetés.

A temető központi dombján magasodik Nádasy Lipótné emlékére 1866-ban emelt obeliszk, felirata: „Itt nyugszik Forray Júlia Grófnő, Nádasy Lipótné, sz. 1812. nov. 4., 1863. aug. 22.” Az obeliszkhez felvezető lépcsősor aljában a temető központi keresztje áll, szintén a Nádasyak emeltek 1866-ban.

A Balatoni út mellett emelték 1936-ban az Országzászló emlékművet, melyet a világháború után lebontottak, és a város lakóinak közadakozásából 2008-ban az eredetihez hasonló formában visszaállítottak.

Szintén a balatoni út mentén kapott helyet a Katonai emlékpark, mely a II. világháború idején elesett katonák végső nyughelyeül szolgált. Cirill betűs táblák emlékeztetnek a háborúban elesettekre. A 2012-ben megújított tér közepén 3 különböző színű gránit kereszt áll, a különböző nemzetiségű seregekre utalva. A kialakított tér pihenőhelyként is szolgál.

Agárd köztéri alkotásokban nem szűkölködik, A posta melletti közpark több szobornak is helyet ad. Itt található Kontur András 2016-os alkotása, a bronzból készült Nyári lúd család. A közpark „Vízbe lépő nő” című alkotása szintén a vízparthoz kapcsolódó téma, melyet Laborcz Ferenc szobrász készített a városnak 1968-ban és 2013-ban került mai végleges helyére a páraszőkőkút mellé. A szarvast ábrázoló alumínium szobor Huszár Imre remeke, 1966-ban került a helyére. A szobor a település egyik jelképévé vált. A „Tó tündére” című alkotás Bory Jenő műve. 1960-ban került a parkba, mai helyére 2013-ban helyezték. Gárdonyi Géza mellszobra a Balatoni út melletti parkban kapott helyet. 1938-ban állították fel, ma kör alakú ágyás közepén van. Háttérét gyönyörű ligetes faállomány adja, méltó helye nagy írónk emlékművének. A Gárdonyi Géza emlékház mellett kapott helyet Gárdonyi Géza ülő szobra, melyen pipával a kezében látható.

Az agárdi csónakkikötőnél vezető kerékpárút és gyalogos sétány mentén három mellszobor, Kontur András alkotásai láthatók. Herman Ottó polihisztor, természettudós szobra halálának 100. évfordulóján, 2014-ben került a kikötő mellé. Chernel István ornitológus szobrát születésének 150. évfordulóján avatták 2015-ben. Solymos Ede, a magyar halászat nemzetközi híru tudósa mellszobrát születésének 90. évfordulóján, 2016-ban emelték.

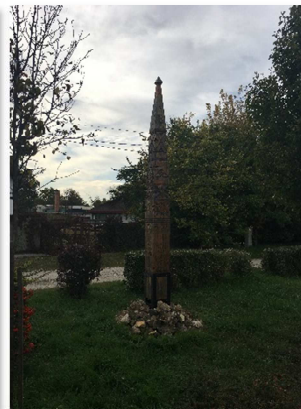
A tóparton található a fürdőző nő szobra Huszár Imre alkotása. Az életnagyságú nőt ábrázoló alumínium szobrot 1965-ben állították fel.

A Bóné Kálmán utca 14/b szám alatt egykor Gárdonyi Alfréd kúriája állt, mely ma iskolaépületnek ad helyet. Az iskola előtt található műalkotás Kerényi Jenő remeke. A Szocialista művészet című szobrot 1969-ben állították fel méretes fák árnyékában. A két emberalak egy könyvet és a milói Vénusz kicsinyített mását tartják a kezükben, mint a kultúra és a művészet jelképét. A Bóné Kálmán utcában álló kőkeresztet „Isten dicsőségére” 1883-ban állították, melyet a közelmúltban újítottak fel. 2014-ben avatták fel a Posta utcában Hemann Zsolt szobrászművész alkotását. A mészkőtömbön álló bronz figura Halász Jancsit ábrázolja halászat közben.

A Hősök tere több emlékműnek ad helyet, mint az 1948-49-es szabadságharc, a Millecentenárium, az '56-os forradalom kopjafája, egy '56-os emlékszobor, így a város megemlékezéseinek helyszínévé vált. A Trianoni kettőskereszt a református templom mellett kapott helyet.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

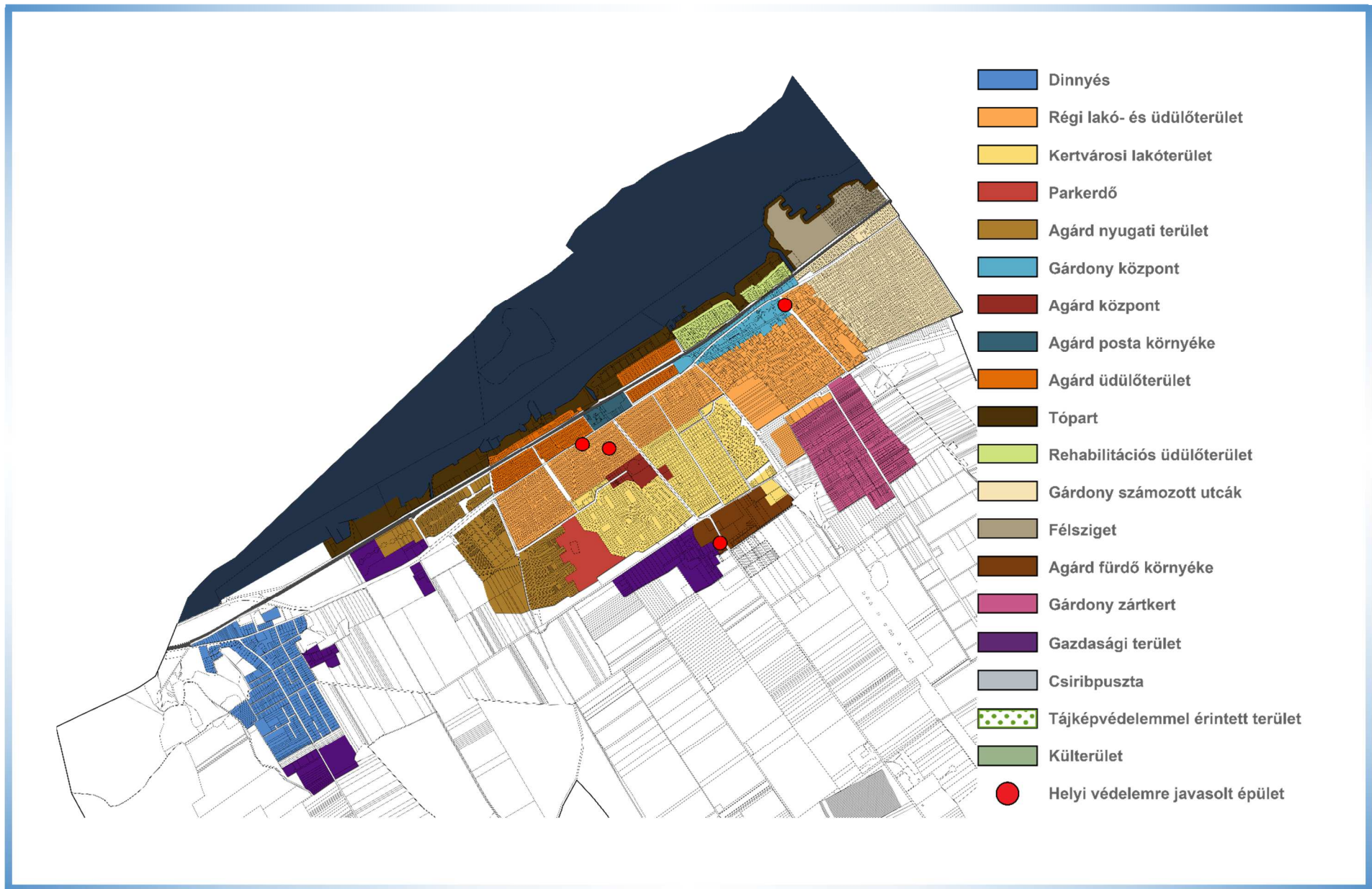
4

Gárdony területén abból adódóan, hogy nagy területen fekszik és területe három korábban önálló településből áll, az eltérő építészeti karakterű településrészek száma jelentős.

A különböző korszakok építési periódusai a településen több helyen is olyan településképet eredményeztek, amin javítani kell. Adottsága a településnek a városközpontban lévő többszintes, tömbszerű többlakásos lakóépületek, az ősi településközpont a még meglévő épületeivel, a kis telken levő üdülőépületek nagy száma, a lakóterületeken az új stílusú lakóépületek a 70- es, 80-as évek lakóépületei mellett. A tóparton a frekvenciált helyzet miatt többszintes üdülők, szállodák, kereskedelmi és szolgáltató épületek épültek és további fejlesztési igények nem csak településképi, hanem tájképi szempontból is figyelmet igényelnek.

Az egyes eltérő karakterű településrészek bemutatásával együtt több településrészen építészeti ajánlásokat is megfogalmaztunk a kedvezőbb településkép kialakulásának reményében.

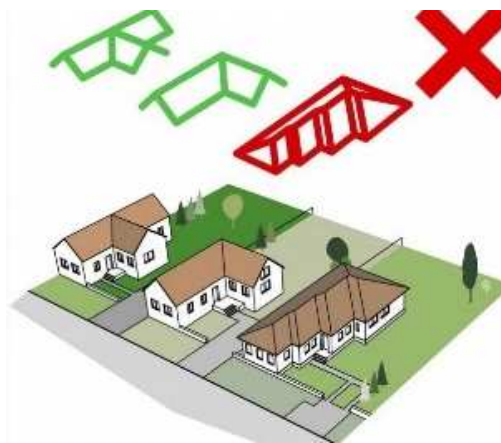
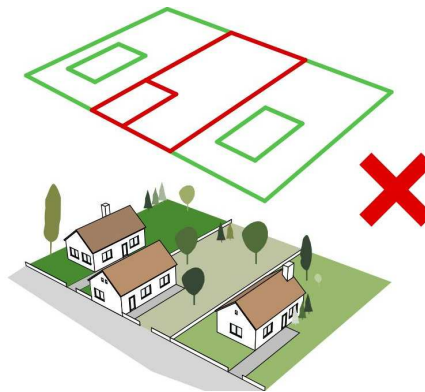
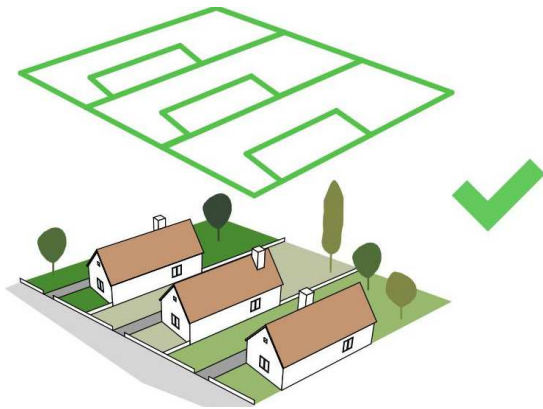

Dinnyés bemutatása

Dinnyés megjelenésének falusias jellegét a hasonló hangulatú lakóházak adják. Többségében 1 vagy kétszintes családi házzal találkozhatunk, melyek visszafogott színűek, egyszerű homlokzatúak. A házak szabadon, vagy oldalhatárosan állnak, az utcához előkerttel csatlakoznak, mely az egységes utcakép legfőbb eleme. Az utcákon jellemzően mindkét oldalon van zöldsáv illetve keskeny járda. Több helyen nyílt vízvezető árok került kialakításra, mely jellemzően gyepes felületű. Az utcák zöldsávjában a falusias megjelenést erősítő gyümölcsfákkal találkozhatunk.

Építészeti útmutató – Dinnyés

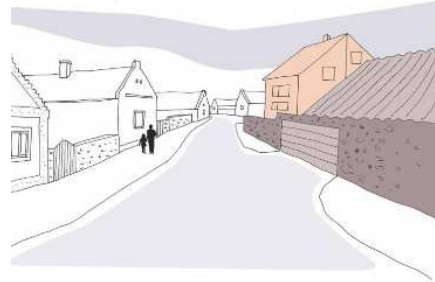

TELEPÍTÉS

Új épületek telepítése a meglévő épületek homlokvonalának figyelembe vételével történhet, ez a több esetben utcafronti beépítést jelent. A lakóépületek elhelyezése minden esetben az oldalhatárral párhuzamosan történjen.

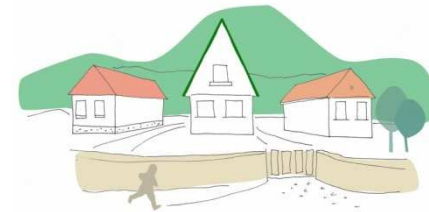
TETŐKIALAKÍTÁS

Jellemzően ormfalas vagy csonkakontyos kialakítású, egyszerű nyeregtetős épületekhez kell igazodni, új épületnél ez az elvárt tetőszerkesztés. A magastetők 30-45 fokos hajlásszöggel készüljenek utcafronton és főépületen. A tető 30%-ában eltérhet az előírt hajlásszögtől, itt lapostető vagy kishajlású tető készíthető. Pl.: oldaltornác, hátsó tetőtéri terasz, oldalsó veranda, télikert.

MAGASSÁG

A kialakuló üres telkeken, esetleg az elbontásra kerülő épületek helyett épülő új épületek tömegformálása és magassági kialakítása hasonló legyen a környező házakhoz. A meglévő épületek tömege, magassága megtartandó

TETŐHAJLÁSSZÖG

A tető kialakításának a szomszédos épületekhez igazodónak kell lennie, ez általában hagyományos nyeregtetőt, kontyolt nyeregtetőt, vagy sátoztetőt jelent. A magastető 30-45 fokos hajlásszögű egyen. A meglévő épületek felújítása, átalakítása során az épület tömegét meghatározó tető hajlásszöge nem változtatható meg.

SZÍNEK, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztell árnyalatú földszínek használatára kell törekedni.

A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a szomszédos épületek színhasználatára.

Az épületek anyaga természetes anyag legyen.

Mai példák – Dinnyés

Dinnyésen a felújított épületek az eredeti épületek formai kialakítását, épülettömegét megőrizték. Az új épületek tömegformálása és tetőkialakítása igazodik a településen jellemző földszintes, magastetőű kialakításhoz.

Régi lakó- és üdülőterület bemutatása

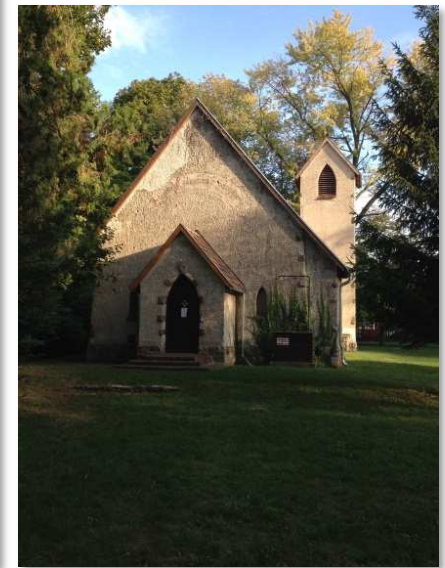
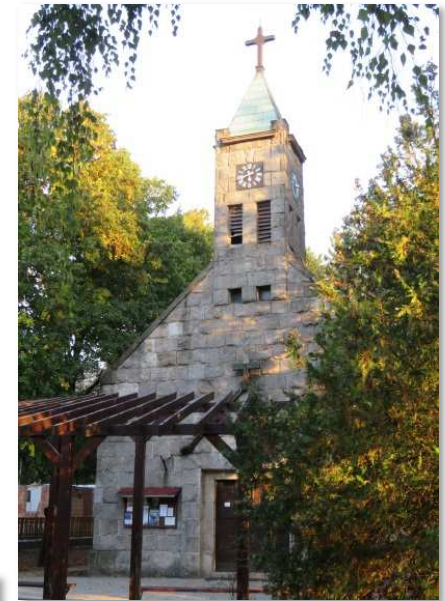
A 7-es számú főút településen átvezető szakasza mellett hosszan elnyúló településrész alkotja a régi lakó és üdülőterületet, mely jellemzően a kisméretű telekosztás miatt sűrűn beépített terület, változatos megjelenésű üdülő- és lakóépületekkel. A négyzethálós utcaserkezet a település egységes megjelenését tovább erősíti. A településfejlődést mutatja, hogy a terület már nem kizárólag üdülőfunkcióval bír, a lakóépületek nagy része nemcsak nyári szezonban, hanem állandóan lakott. Jellemző az utcafásítás, a településrész korát is tükrözik az idős, egységes fasorok. A kisméretű telkeken gondozott kertek vannak, részben még az üdülőépületek környezetére jellemző, árnyas fás kialakítással.

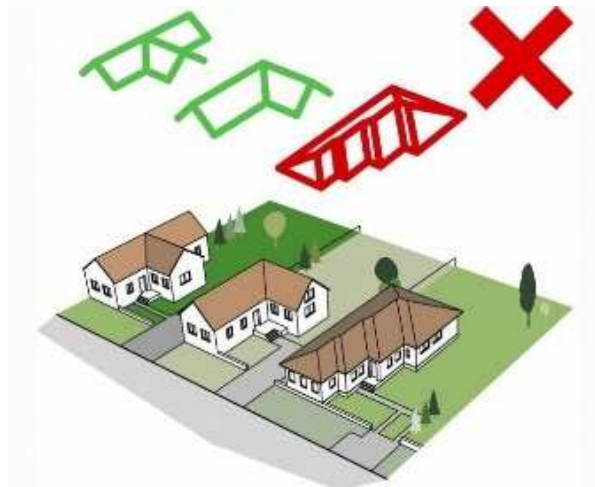
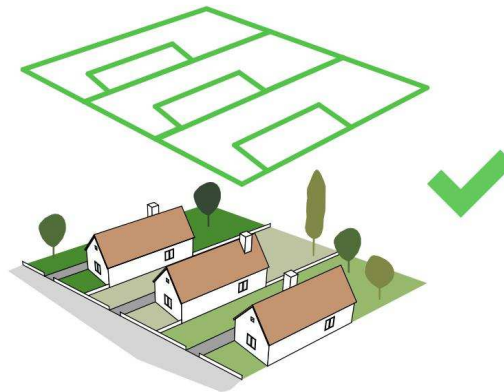
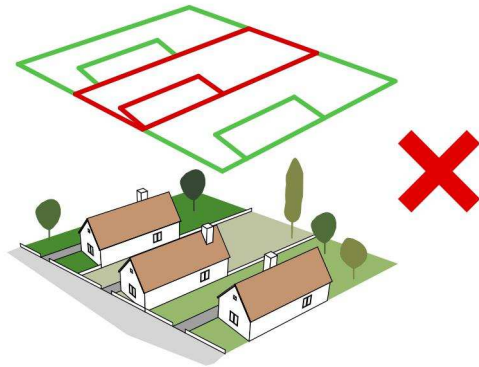

A Régi lakó- és üdülőterület jelentőségét mutatja az a tény is, hogy a településen található öt szakrális épület közül a két agárdi ezen a településrészen kapott helyet, közel a főúthoz. Központi településrész lévén, a régi lakóépületek mellett egyre nagyobb számban jelennek meg az új építésűek is.

Építészeti útmutató – Régi lakó- és üdülőterület

TELEPÍTÉS

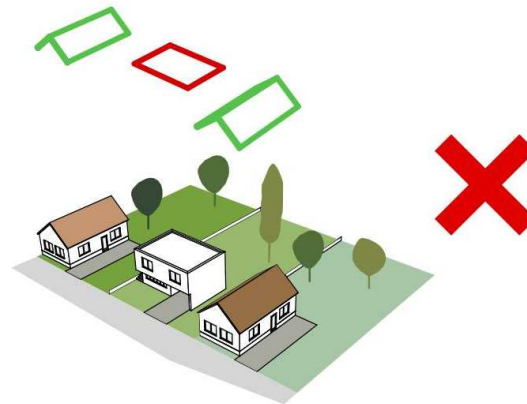
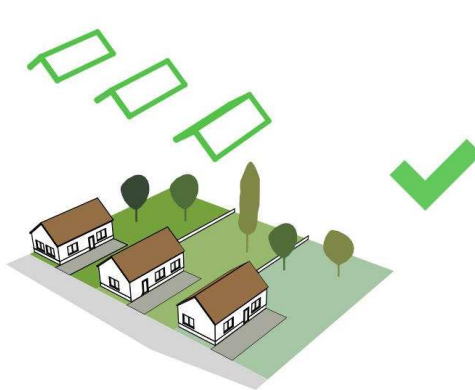
Az épületek telepítése a meglévő épületek homlokvonalának figyelembe vételével történhet. Szabadonálló beépítés esetén is az épületeket a telek oldalhatárával párhuzamosan javasolt elhelyezni, lehetőség szerint úgy, hogy illeszkedjenek a környezetében épült épületek elhelyezkedéséhez.

TETŐKIALAKÍTÁS

Családi házas és üdülő környezetben javasolt a magastetős fő és melléképület építése.

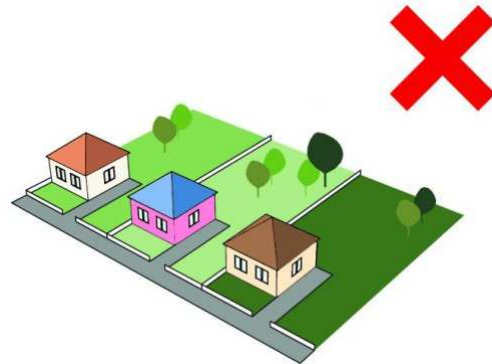
A településrészen jellemző az egyszerű nyeregtetős vagy kontyolt nyeregtetős kialakítás, ezért ennek a tetőformának az alkalmazása javasolt.

Lapostetős épület építhető az utcaképhez illeszkedő kialakítással.

MAGASSÁG ÉS ÉPÜLETTÖMEG

Új épületek építésénél és átépítésnél is javasolt a szomszédos épületek tömegének és magasságának figyelembe vétele. Amennyiben a helyi építési szabályzat előírásai lehetővé teszi a kialakult építménymagasságnál magasabb épületek létesítését, az épületeket javasolt úgy megtervezni, hogy az utcafronti homlokzat szélessége és magassága is igazodjon a kialakult állapothoz.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztel árnyalatú földszínek használatára kell törekedni. Rikító színek nem használhatóak üzleti célból sem.

A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a szomszédos épületek színhasználatára.

Mai példák – Régi lakó és üdülőterület

A felújított épületek az eredeti formájukat többnyire megőrizték, anyag-használatuk is hagyományos. Az új épületek modern kialakításúak, de nem hivalkodóak.

Kertvárosi lakóterület bemutatása

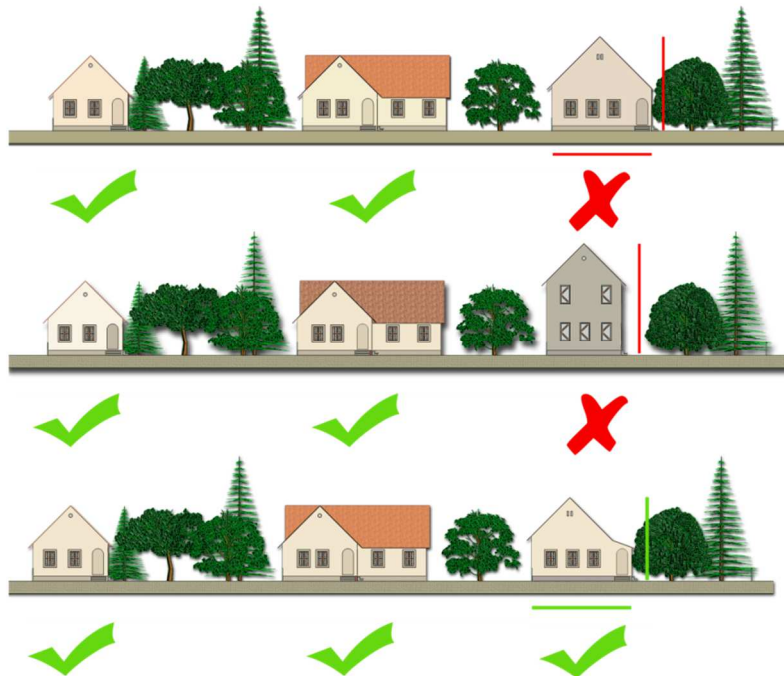
A kertvárosi lakóterület a régi lakó és üdülőterület szomszédságában húzódó családiházas övezet, az üdülőterülethez képest méretesebb telkekkel. Utcái kétoldalt széles zöldsávval rendelkeznek, egységes utcafásítás nem jellemző. A lakóingatlanok egy vagy kétszintesek, a kertek dús növényzetűek.

A Gárdony területére eső kertvárosi lakó településrész kissé eltérő képet mutat Agárdhoz képest. Sajátos utcaszerkezete van, melyben közösségi terek köré, szervezeten épültek a családi házak és a sorházak. A közösségi terek játszótereknek, parkoknak adnak helyet. Az újonnan beépített részén még hiányzik vagy kezdetleges a parkosítás. A településrész korát is mutatja az első rész térköves utcaburkolata is.

Építészeti útmutató – Kertvárosi lakóterület

TELEPÍTÉS

Új épületek telepítése a meglévő épületek homlokvonalának figyelembe vételével történjen. Ahol nem alakult ki egységes építési vonal ott javasolt az épületeket 5 m-re az utcafronti telekhatártól építeni.

TETŐKIALAKÍTÁS ÉS ÉPÜLETTÖMEG

A családi házas lakókörnyezetben javasolt magastetős lakó- és melléképület építése.

Főépítész konzultációt követően kivételesen lapostetős épületek építése is lehetséges.

Az épületek tervezése során illeszkedni kell a meglévő beépítéshez mind tömegformálás, mind a párkánymagasság tekintetében.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztell árnyalatú földszínek használatára kell törekedni. Rikító színek nem használhatóak üzleti célból sem.

A tetőfedés színeként nem alkalmazható a kék és zöld szín.

A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a szomszédos épületek színhasználatára.

Mai példák – Kertvárosi lakóterület

Kertváros területén jellemzőek az új építésű lakóépületek, azonban találkozhatunk igényesen felújított, a régi értékeket megőrző lakóházakkal is, melyeknek példája követendő lehet.

Parkerdő bemutatása

A Parkerdő Agárd belterületén elhelyezkedő beépítetlen zöldterület. A középső részén lévő nagy gyepfelület, mint gyűrű fogja körbe az értékes növényállományú erdő. A gyepfelületen játszótér, szabadtéri fitnesspark, füves és műfüves futballpályák és tenispályák kaptak helyet, egy-egy kiszolgáló épülettel. A széles erdőgyűrűben kialakított hangulatos, árnyas ösvény sétára és futásra egyaránt alkalmas. Néhány tűzrakóhely pedig egy piknikezés lehetőségét is magában rejt.

Építészeti útmutató – Parkerdő

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

Az épületek anyaghasználatánál és színezésénél természeti környezetbe illeszkedésre fokozott figyelemmel kell lenni. Rikító színek és káprázó, fényes felületű anyagok nem használhatóak. A meglévő fákat kivágni csak kivételes esetben lehet. Az épületeket úgy kell elhelyezni, hogy azok a meglévő fásszárú növényzetet minél kevésbé károsítsák.

Agárd nyugati terület bemutatása

Agárd nyugati szélén található Agárd nyugati területe. Az apró telkeken sűrűn sorakoznak az általában kétszintes házak, több utcában az ott jellemző típusházzal is találkozhatunk. A kis telkek miatt gyakoriak a sorházak. A sűrű beépítést kompenzálják az egy-egy háztömbhöz tartozó beépítetlen közösségi terek, melyek többnyire fásítottak, esetleg játszóteret alakítottak ki a helyiek használatára. A lakóterületek között egy-egy üdülőterület is helyet kapott: Viking Hotel, Laguna Hotel, Garden Szálló.

Építészeti útmutató – Agárd nyugati terület

TELEPÍTÉS

A területen szinte nem található üres, még beépítetlen telek. A meglévő épületek jó műszaki állapotban vannak, ezért elbontásukra ritkán kerül sor. Esetleges bontás esetén az új épületet a korábbi épület helyére kell építeni.

TETŐKIALAKÍTÁS

Jellemzően egyszerű nyeregtetős épületek magastetősek, 35-45 fokos hajlásszöggel. Bővítés esetén a tető 30%-ában el lehet térni a kialakult hajlásszögtől, lapostető vagy kishajlású tető készítésével

MAGASSÁG

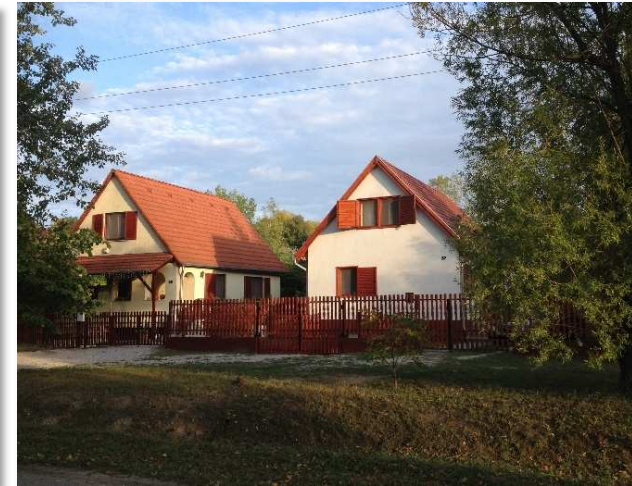
Sorházak, ikerházak esetében a meglévő épületek magassága nem változhat.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztel árnyalatú földszínek használatára kell törekedni. A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a szomszédos épületek színhasználatára. Javasolt a több rendeltetési egységből álló épületek színezésénél színtervet készíteni.

Mai példák – Agárd nyugati terület

Agárd nyugati terület magastetőű házáinak homlokzata egyszerű, kevés fa borítással és kiegészítőkkal vagy vakolatmintával díszítve. Sem színében, sem tömegformálásában kirívó épület nem illeszkedik az utcaképbe.

Gárdony központ bemutatása

Gárdony központ az egész település kulturális és egyben kereskedelmi központja. Itt található a legtöbb üzlet, a hivatal, valamint a főleg kisvárosias lakóterületekre jel-llemző többszintes tömbépületekkel is találkozhatunk. A Hivatal előtti teret modern kialakítás jellemzi. A háromárbócos hajót ábrázoló konstrukció virágkiültetésnek ad helyet, egyben a település vízhez való jelentős kötődését szimbolizálja. A központ a 7-es számú főútra szerveződött, az út mindkét oldalán sorakoznak a kiszolgáló épületek.

Építészeti útmutató – Gárdonyi központ

Gárdonyi központ területén változatos építészeti kialakítású épületek találhatók. A Szabadság úton több szintes többlakásos lakóépületek és a polgármesteri hivatal és környezetében levő néhány épület lapostetős kialakítású. A Posta utca és a Bóné Kálmán utca házai egyedi telken levő magastetős épületek.

A változatos építészeti kialakítás miatt új épületek építése esetén a meglévő beépítésre és építési módra figyelemmel kell lenni.

A Szabadság utcában javasolt a lapostetős épületek tetőformájának megtartása, illetve az új épületek lapostetős kialakítása. A településrész egyedi telkein a természetes anyagok használata és a hagyományos magastetős építészeti kialakítás javasolt.

Agárd központ bemutatása

A 7-es számú főútról Zichyújfalu felé letérve érjük el Agárd központját. A terület elsősorban intézményeket foglal magában. Itt helyezkedik el a Csernel István Általános Iskola és Gimnázium épületegyüttese, hatalmas, árnyas udvarán több sportpályával és játszóeszközzel. Az iskola szomszédságában épült a közelmúltban az Agárdi Csuka Csarnok.

Mellette orvosi rendelő, a volt hulladékkezelő telep, melynek helyén új városközpont építése kezdődött meg.

Az agárdi sírkert 1800-as évekig visszanyúló történelemmel rendelkezik. A Nádasdy család

temetkezőhelye volt, melynek közepén, egy dombon található Nádasdy Lipót felesége emlékére 1866-ban állított gránit obeliszk. A domb körül körkörösén helyezkednek el a sírok. A vadgesztenye fasorral szegélyezett bekötőúttal szemben áll a temető központi keresztje, melyet szintén a Nádasdy-család emeltetett.

Építészeti útmutató – Agárd központ

Agárd központ területére beépítési koncepció terv készült, mely a terület építészeti kialakítására, az elhelyezhető épületek telepítési módjára ad javaslatokat.

A koncepciótervben javasolt építészeti stílus és tömegformálás javasolt.

Agárd – posta környéke bemutatása

Agárd legmozgalmasabb része a vasútállomás szomszédságában kialakult alközpont. Az 1960-as években épült postaépület a mellette álló üzletsorral és vendéglátóhelyekkel

(Nádas, Bagolyvár) leginkább a nyári idegenforgalmi szezonban telik meg élettel. Az üzletsor előtti park több köztéri alkotást rejt, melyet gyönyörű faállomány és díszes növénykiültetés tesz még vonzóbbá.

Itt található Agárd elsőként kialakított kempingje, a Nemeskőcsag kemping, melynek egy leválasztott darabján létesült a Lidl áruház.

Építészeti útmutató – Agárd – posta környéke

Agárdon a posta környékén változatos építészeti kialakítású épületek találhatók. A posta épülete és a környezetében levő néhány épület lapostetős kialakítású. A többi részén levő épületek magastetős kialakításúak.

A változatos építészeti kialakítás miatt új épületek építése esetén a meglévő beépítésre és építési módra figyelemmel kell lenni.

A posta melletti épületeknél javasolt a lapostetős tetőforma megtartása, illetve az új épületek lapostetős kialakítása. A terület többi részén a természetes anyagok használata és a hagyományos magastetős építészeti kialakítás javasolt, visszafogott pasztell árnyalatú színek alkalmazásával.

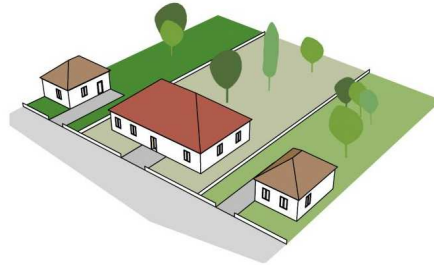
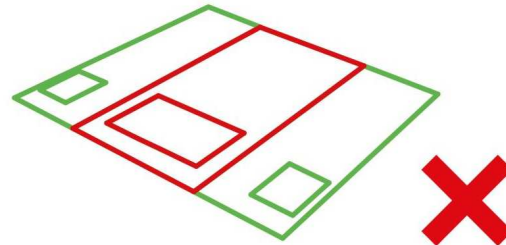
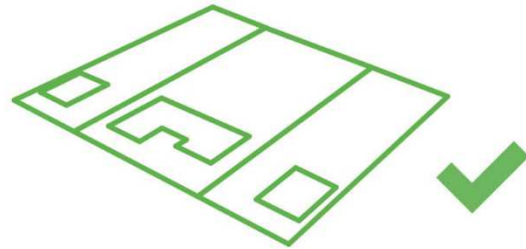
Agárd – üdülőterület bemutatása

Agárd üdülőterület a vízparthoz és a vasútállomáshoz legközelebbi, jellemzően nyaralókkal és hétvégi házakkal beépített terület. Az épületek és az utcakép is nyaralóövezetet idéz, a telkek mérete kicsi, az épületek alapterülete is a minimális szükségletek kielégítésére szolgáló méretű. Az épületek formájára és a kertek kialakítására is az egyszerűség jellemző.

Építészeti útmutató – Agárd – üdülőterület

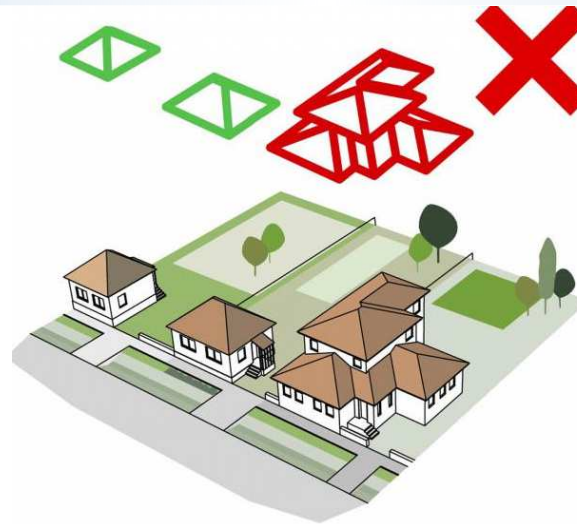
TELEPÍTÉS

A területen kis üdülőtelkeken kisméretű szabadonálló épületek találhatóak.

Az épületek bővítése csak korlátozott mértékben lehetséges.

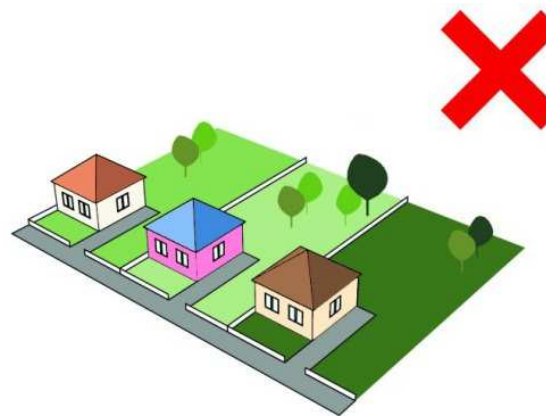
Bontást követő építés esetén az új épületeket javasolt a régi épület helyére elhelyezni

Telekösszevonás esetén az új épület tömegének a meglévő épületekhez kell igazodnia.

TETŐKIALAKÍTÁS

A területen kontyolt nyeregtetős és lapostetős épületek is megtalálhatók. Új építés esetén javasolt a környező épületek tetőformájához igazodó építészeti kialakítás. A magastetők 30-45 fokkal hajlásszöggel készüljenek.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztel árnyalatú földszínek használatára kell törekedni. Rikító színek nem használhatóak üzleti célból sem.

A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a szomszédos épületek színhasználatára.

Mai példák – Agárd – üdülőterület

Szép példákat találhatunk Agárd üdülőterületen a régi nyaralók formáját őrző, felújított épületekre, hagyományos anyaghasználatra, a rendezett, gondozott környezetre, mely az állandó lakosok számára is vonzóvá teszik a környéket.

Tópart bemutatása

A Tópart többfunkciós terület. A Madárvárta és a pihenőpontként is szolgáló, 2014-ben épült Kilátója lehetőséget biztosít megismerni a Velencei-tó élővilágát. A kerékpárosok és a sétára vágyók számára is biztosított a part mentén a közlekedés. A kerékpárút sok helyen lekanyarodik a partra, ahol több kerékpáros megálló is épült. A parttal párhuzamosan futó Chernel István utca az autóval érkezők számára tárja fel a tópart egyes pontjait.

A Tópart a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás helyszíne is egyben. A parton több kikötő található, mely a kiépített tópart egyenes vonalát megtöri. A part mentén sorakozó épületek között találhatóak szállodák, kempingek, strandok, melyek az ideérkező, pihenni vágyó közönséget hivatottak kiszolgálni. A terület építészete ennek megfelelően nagyon változatos. A régítől a teljesen modernig, minden stílus fellelhető.

Építészeti útmutató – Tópart

A természeti környezetet és a településképet leginkább meghatározó elem maga a Velencei-tó. A vízisportok területei, kikötők és a standok meghatározó elemei a tóparti területnek és a településképnek.

Az épített környezet változatos, a tóparti sávban jellemzően modern, lapostetős épületek épültek, de több magastetős épület is található a területen. A parttól távolabbi területen szintén a lapostetős kialakítás a jellemző.

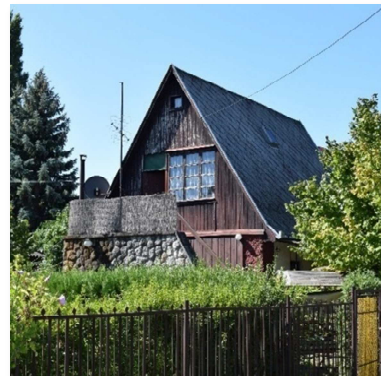
A közelmúlt fejlesztéseinek eredményeként a tópart és közvetlen környezete átalakulóban van. Jelenleg is olyan területek kerülnek fejlesztésre, melyek funkciója eltérő. Általánosságban elmondható, hogy a településrészen az épületek (üdülőházak, lakóházak, szolgáltató létesítmények) arculata nem egységes., ezért az építészeti útmutatóként az illeszkedés, igényesség és magas építészeti minőség fogalmazható meg.

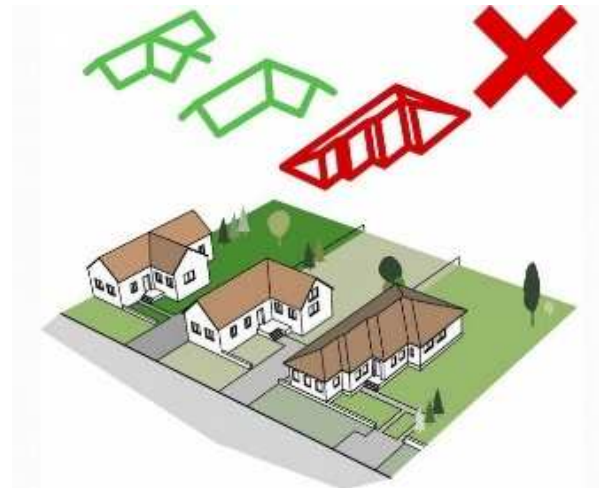
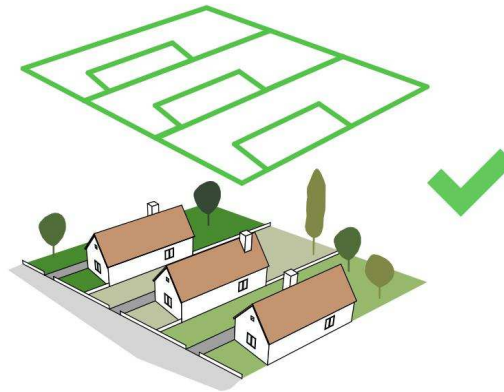
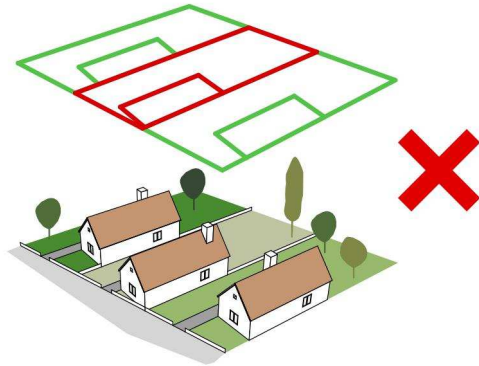
Rehabilitációs üdülőterület bemutatása

Gárdonyi hétvégi házas övezeteként funkcionáló ún. rehabilitációs üdülőterület egyre népszerűbbé vált, így állandó lakossága is egyre nagyobb számot tesz ki. A lakóutcák nagy zöldfelületekkel biztosítják a pihenni vágyók nyugalmát, melyet tovább fokoz a vízpart közelsége. A területen található épületek és az utcaszerkezet rehabilitációra szorul, innen a terület megnevezés. Javasolt a kisméretű telkek összevonása, a beépítés intenzitásának csökkentése. A terület rehabilitációját a magántulajdonú ingatlanokhoz való kötődés nehezíti.

Építészeti útmutató – Rehabilitációs üdülőterület

TELEPÍTÉS

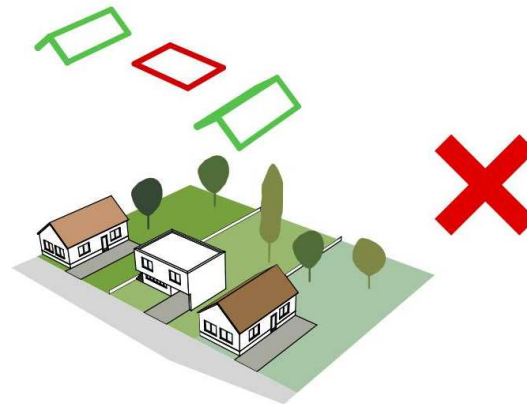
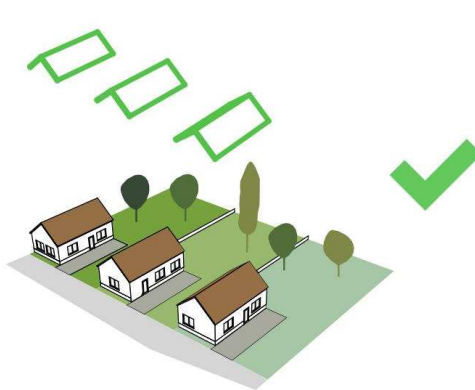
Az épületek telepítése a meglévő épületek homlokvonalának figyelembe vételével történhet. Szabadonálló beépítés esetén is az épületeket a telek oldalhatárával párhuzamosan javasolt elhelyezni, lehetőség szerint úgy, hogy illeszkedjenek a környezetében épült épületek elhelyezkedéséhez.

TETŐKIALAKÍTÁS

Családi házas és üdülő környezetben javasolt a magastetős fő és melléképület építése.

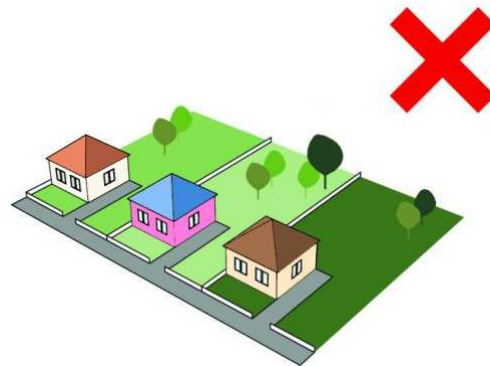
A településrészen jellemző az egyszerű nyeregtetős vagy kontyolt nyeregtetős kialakítás, ezért ennek a tetőformának az alkalmazása javasolt.

Lapostetős épület építhető az utcaképbe illeszkedő kialakítással.

MAGASSÁG ÉS ÉPÜLETTÖMEG

Új épületek építésénél és átépítésnél is javasolt a szomszédos épületek tömegének és magasságának figyelembe vétele. Amennyiben a helyi építési szabályzat előírásai lehetővé teszik a kialakult építménymagasságnál magasabb épületek létesítését, az épületek javasolt úgy megtervezni, hogy az utcafronti homlokzat szélessége és magassága is igazodjon a kialakult állapothoz.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztel árnyalatú földszínek használatára kell törekedni. Rikító színek nem használhatóak üzleti célból sem.

A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a szomszédos épületek színhasználatára.

Mai példák – Rehabilitációs üdülőterület

Sok új építésű házzal találkozhatunk a Rehabilitációs üdülőterületen, ami az állandó lakosság letelepedését eredményezi. Változatos megjelenésű épületek mindegyike igényes kialakítású, természetes anyagokat – fa, kő – alkalmaz a homlokzatkialakításnál, amely emellett egyszínű vakolatot kap.

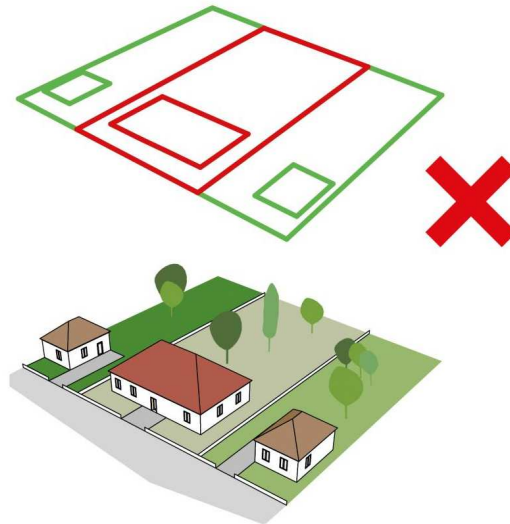
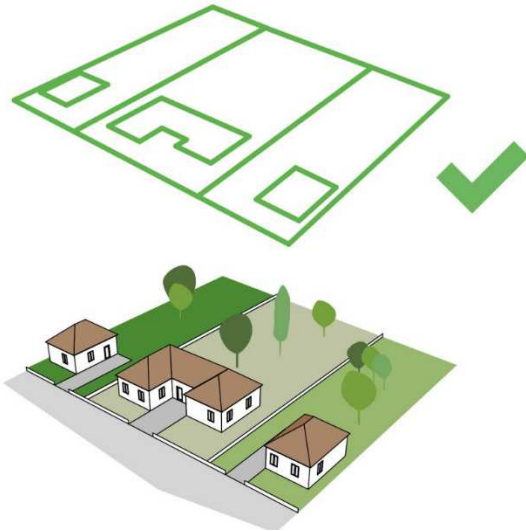

Gárdony – számozott utcák bemutatása

Gárdony keleti szélén található, I.-XV.-ig számozott, a tóparttal párhuzamosan futó utcák alkotta településrész elsősorban hétvégi házas övezetként alakult ki, ám egyre több állandó lakossal bír. A sűrű, négyzethálós utcaszerkezet itt is kisméretű telkek kialakítását tette lehetővé, de a lakóházak rendkívül változatos kialakításúak.

Építészeti útmutató – Gárdony – számozott utcák

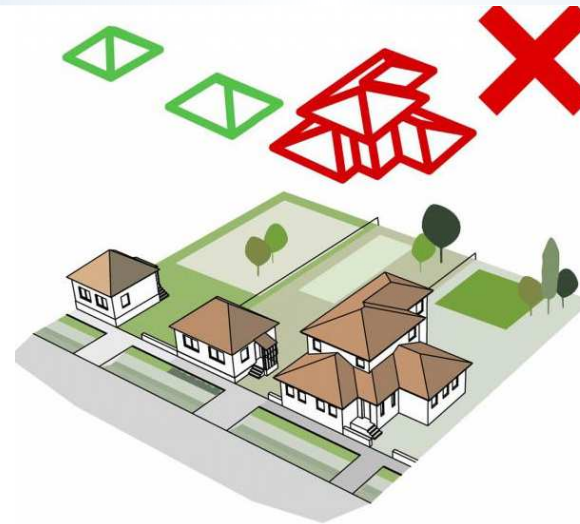
TELEPÍTÉS

A területen kis üdülőtelteken kisméretű szabadonálló épületek találhatóak.

Az épületek bővítése csak korlátozott mértékben lehetséges.

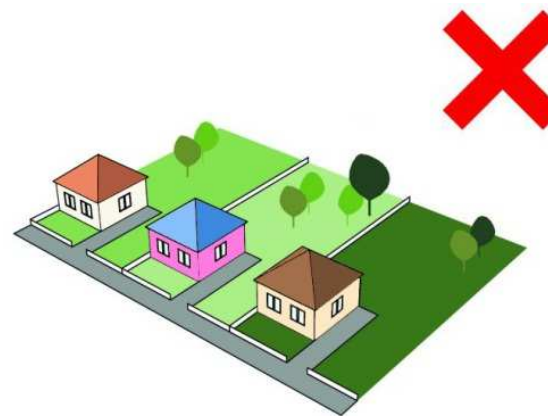
Bontást követő építés esetén az új épületeket javasolt a régi épület helyére elhelyezni.

Telekösszevonás esetén az új épület tömegének a meglévő épületekhez kell igazodnia.

TETŐKIALAKÍTÁS

A területen kontyolt nyeregtetős és lapostetős épületek is megtalálhatók. Új építés esetén javasolt a környező épületek tetőformájához igazodó építészeti kialakítás. A magastetők 30-45 fokos hajlásszöggel készüljenek. Lapostető építhető.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztel árnyalatú földszínek használatára kell törekedni. Rikító színek nem használhatóak üzleti célból sem.

A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a szomszédos épületek színhasználatára.

Mai példák – Gárdony – számozott utcák

A Számozott utcák területe Gárdony hétvégi házas övezete. Az apró telekméretnek is ennek a funkciónak köszönhető, ám mára ez a terület is egyre kedveltebb, és fokozatosan nő a lakosság szám, melyet az épületek is tükröznek.

Félsziget bemutatása

Gárdony vízpartján egy aránylag nagyméretű egybefüggő zöldterület, a Félsziget az utóbbi években kezdett igazán beépülni, így rendkívül sok új építésű üdülőépülettel és lakóházzal lehet találkozni, mely így a település modern városrészévé avansált. A telekméreték aránylag kicsik, melyeken mégis meglehetősen méretes házak sorakoznak. A legkülönfélébb anyaghasználattal, tömbkialakítással és tetőformával rendelkező épületek összessége mégis egy egységes modern képet tükröz. A Félsziget nyugati területe még beépítetlen a terület hasznosítása most kezdődik.

Építészeti útmutató – Félsziget

A félsziget új hétvégi házas területén a modern egy, esetleg kétszintes épületek a jellemzőek. Ezen a területen építészeti előírásként csak a természetes anyagok használata javasolt, lapos és magastetőű épületek egyaránt építhetők.

A félsziget még beépítetlen területén a tópart menti 30 m-es parti sávot szabadon kell hagyni, gyalogos megközelítést biztosítani kell. A terület többi részén magastetőű és lapostetőű épületek is elhelyezhetők, javasolt az egész területre beépítési terv alapján egymáshoz illeszkedő, egységes építészeti kialakítású épületek építése. Javasolt a természetes anyagok használata, az épületek tömegének építészeti eszközökkel történő bontása, változatossá tétele.

Mai példák – Félsziget

A Félsziget új építésű lakóházai a modern házépítés szinte minden irányzatára példát nyújtanak. A terület az építészeti sokszínűsége ellenére összességében egységes megjelenésű, köszönhetően a túl-nyomórészt a XXI. század első két évtizedében épített alkotásoknak.

Agárd – fürdő környéke bemutatása

Az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő környéke meglehetősen változatos beépítésű. A fürdő jelentős látogatószámmal bíró komplexuma környezetében turisztikai, kulturális, lakó- és gazdasági funkciók is megtalálhatók. A településrész egyik nevezetessége Gárdonyi Géza szülőháza, melyben az író tiszteletére múzeumot rendeztek be. Az emlékház mellett áll Agárd Rönkvára, valamint a Velencei-tavi Galéria, mely eredetileg egy feltehetően Napóleon korabeli magtárépület volt. A Galéria szomszédságában áll a Szent Anna kápolna, melynek helyén Agárd első temploma épült 1814-ben. A ma is álló templomot a Nádasdy-család építtette fel 1855-ben. Az egyhajós, egytornyos kápolnában keresztelték meg Gárdonyi Gézát 1863. augusztus 4-én, melyről a homlokzaton elhelyezett tábla emlékezik.

A településrész további nevezetessége az egykori agárdi kastély helyén álló, a 2000-es években emelt kastélyszerű épület, mely ma a Sándor Károly Labdarúgó Akadémiának ad otthont. Az épülethez tartozó park az 1800-as években kialakított tájképi kert fennmaradt szelete fás és gyepes területekkel, kerti építménnyel. A Zichyújfalu felé vezető út felezte meg az egykori parkot, keleti része a fürdőnek ad helyet. A terület megmaradt faállománya több értékes egyeddel büszkélkedhet, többek között idős juharok, vadgesztenyék, platánok, ostorfák, hársak, nyárfák, törökmogyorók, berkenyék és fenyők élnek a parkban.

A sokak által ismert Agárdi Pálinka főzdéje szintén a településrészen működik, környezetében néhány telephely található.

A változatos beépítés két lakóterületet is magában foglal: egy aránylag újépítésű, sorház-at, mely saját közös udvar köré szerveződik, valamint egy 1850-ben épített, sok lakást magában foglaló házsor, a Sreiner-tanya, mely az egykori Nádasdy-uralom cselédjeinek és munkásainak volt a szoba-konyhás lakhelye.

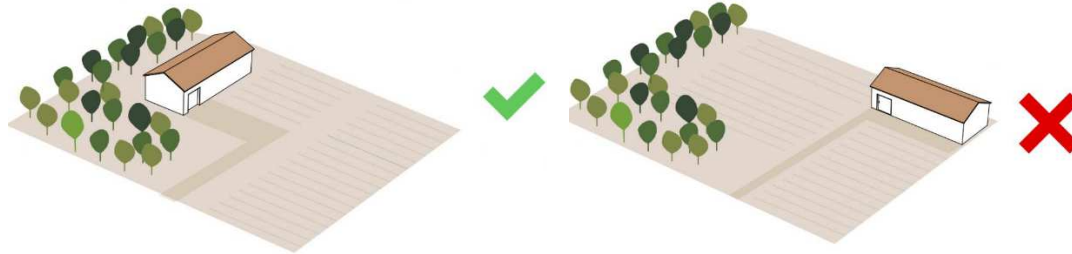

Gárdony – zártkert bemutatása

Gárdony délkeleti szélében alakult ki a zártkertes terület, mely elsősorban kertes mezőgazdasági területként funkcionált a mezőgazdasági termelés és a pihenés kiszolgálására emelt épületekkel. Mára több ingatlan állandóan lakott, bár a közműcsatorna bevezetése nem történt meg. A zártkerti terület a szőlő- és gyümölcsstermelés mellett az állattartás helyszínéül is szolgál, a területen két lovarda is működik.

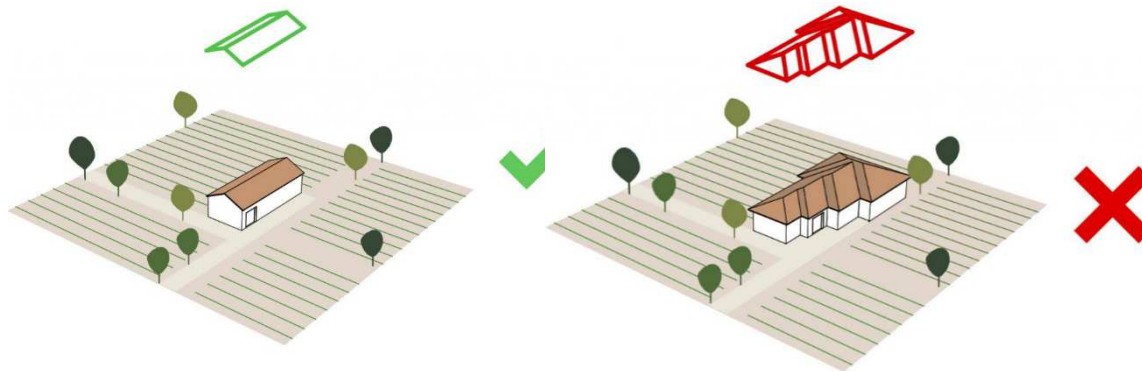
Építészeti útmutató – Gárdony – zártkert

TELEPÍTÉS

Az épületeket a telken belül javasolt úgy elhelyezni, hogy az épület körül a szomszédos telekhatárok mentén szabad terület maradjon.

Telekhatártól legalább 3 m-t el kell hagyni.

TETŐKIALAKÍTÁS

A területen jellemzően nyeregtetős gazdasági épületekkel beépítettek az ingatlanok. Javasolt az egyszerű nyeregtetős kialakítás, a tető gerince az oldalhatárral párhuzamos legyen.

Mai példák – Gárdony – zártkert

Gárdony zártkert településrésze szíve az egyetlen nagytelkes városrész, ahol kedvezőbb feltételek mellett lehet mezőgazdasági kertművelést folytatni. Ez a terület bár nem belterület, egyre nagyobb állandó lakosszámmal rendelkezik, és egyre nagyobb házakat emelnek, melyek kertvároshoz teszik hasznóvá ezt a településrészt.

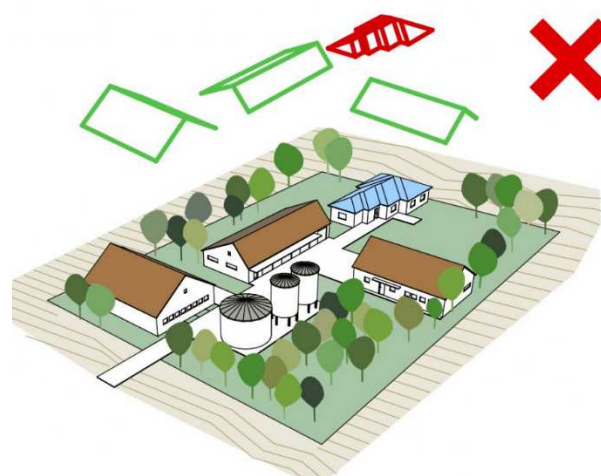
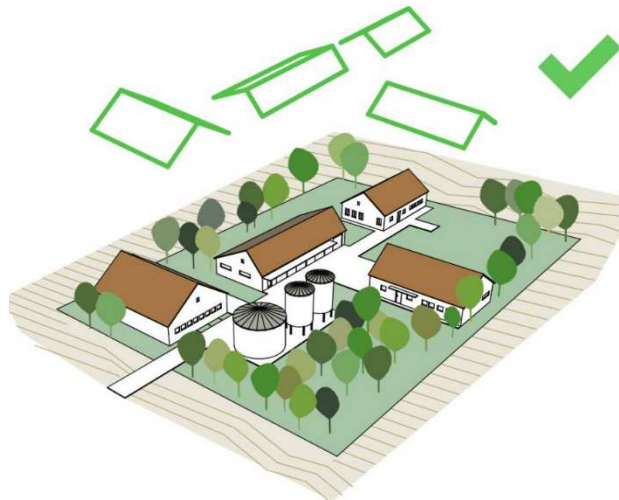

Csiribpuszta bemutatása

Gárdony legdélebbi településrészét, Csiribpusztát Zichyújfalu irányába haladva lehet megközelíteni. A déli és keleti irányból széles erdősávval övezett terület elsősorban a mezőgazdaságra és az állattartásra rendezkedett be. Ebből kifolyólag a településrészen főleg gazdasági épületek, valamint egyszerű lakóépületek találhatók. Csiribpusztán működik a Szent István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középiskola Tangazdasága is.

Építészeti útmutató – Csiribpuszta

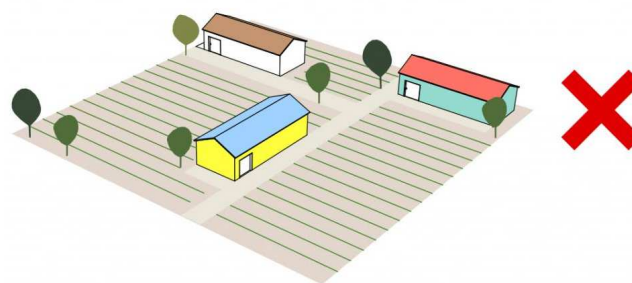
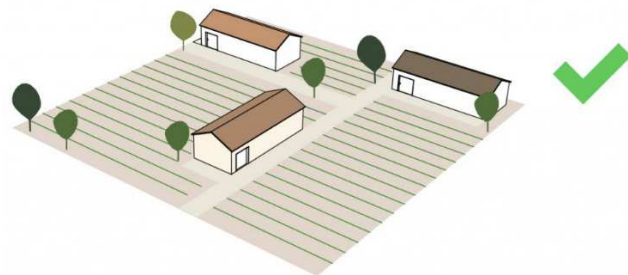

TELEPÍTÉS ÉS TETŐKIALAKÍTÁS

Új épületek telepítése a terület hasznosításának megfelelően történjen.

A jellemzően oromfalas egyszerű nyeregtetős épületekhez igazodóan választandó meg a , tetőforma . A magastetők 30-45 fokos hajlásszöggel készüljenek.

Lapostetős épület építhető.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztel árnyalatú földszínek használatára kell törekedni.

A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a természeti környezetre, kápráztató fénylő felületek használata nem kívánatos.

Gazdasági terület bemutatása

A település külterületén jelentős gazdasági területek találhatók. Nagy kiterjedésű gyümölcsösök, szőlőültetvények és szántóföldek övezik délről a belterületet, továbbá borászat is működik itt. Dinnyés környékén a legeltető állattartás is megjelenik, elsősorban a régi magyar fajták tartása jellemző.

Az arculati kézikönyvben a gazdasági területekre vonatkozóan – azok speciális jellege miatt – építészeti és településképi ajánlásokat nem foglalmaztunk meg.

Külterület bemutatása

Gárdony belterületét északról a Velencei-tó határolja, nyugatról a Dinnyési Fertő, keletről Velence városa, míg délről mezőgazdasági területek. Külterülete így vizes természetvédelmi területekben és mezőgazdasági területekben bővelkedik, erdővel azonban legfeljebb csak a szántóföldeket elválasztó fásításoknál találkozhatunk. A terület sík, tó felőli lejtéssel, éppen ezért a település határából minden irányban mesze ellátni és gyönyörű a kilátás. Az arculati kézikönyvben a külterületekre vonatkozóan – azok speciális jellege és beépítetlensége miatt – építészeti és településképi ajánlásokat nem foglalmaztunk meg.

KERÍTÉSEK

Gárdony területén a házak előkerttel kapcsolódnak az utcához, így az utcafronton teljes telekszélességben kerítés húzódik. Jellemző a kő-, téglavagy betonlábazatú kerítés, melyhez fémből vagy fából készült kerítésmezők csatlakoznak. A szépen gondozott sövény is alkalmazható kerítésnek, melynek tömörségét átlátható kialakítású fém vagy fa utcai kapu oldja. A kerítésekre a barna és a zöld árnyalati jellemzőek.

 KERTEK

Gárdony kertvárosi lakó és falusias jellegű településrészein az előkertek növényzetét fenyő vagy lombhullató fa, valamint változatos virágzó kiültetés jellemzi, a hátsó kertek többnyire a háztáji gazdálkodás helyszínei, a rendezett veteményesek, gyümölcsfák és szőlősorok mellett sok kertben a baromfiudvar is helyet kap. A kertvárosi lakó jellegű településrészekre inkább már a díszkertek megjelenése jellemző. A változatos fajtákkal, sok örökzölddel kialakított, nagy gyepfelületű kertekben a telkek kis mérete ellenére helyet kap egy-egy gyümölcsfa is.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK, TERASZOK

7

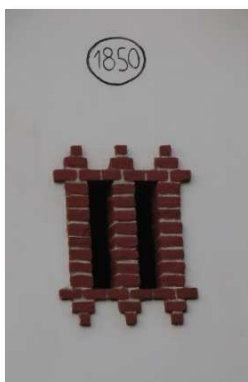
Gárdony több településrészén találkozhatunk tornácos házakkal, melyeket lakóik az eredeti állapotnak megfelelően felújítottak. A tornác előlről és/vagy oldalról biztosít bejárást a házba. A térdfalas vagy kerítéssel elkerített tornácokon jellemző a cserépes virágok megjelenése, míg a térdfallal nem rendelkező tornácok teljes hosszukban nyitnak az oldalkert felé. Találhatók olyan házak, melyeknél a tornác csak a házak első traktusához csatlakozik, amely kifejezetten a megérkezés, a házba való bejutás kényelmessé tételét szolgálja. A teraszok, erkélyek a ház és a környezet kapcsolatát biztosítják, melyek szintén a lakótér kibővítésére alkalmas, félig nyitott félig zárt helyiségek.

AJTÓK, ABLAKOK

8

Gárdonyban jellemző a hagyományos fa nyílászáró. Az ablakokat spalettával vagy redőnnyel árnyékolják. A nyílászárók esetében a barna különböző árnyalatai, a zöld és a fehér szín is elterjedt. Bár műanyag nyílászárókkal is lehet találkozni, településképi szempontból a fa nyílászáró alkalmazása javasolt.

HOMLOKZATKÉPZÉS

9

Gárdonyban hagyományosan a vakolt, egyszerű homlokatkialakítás a jellemző. Helyenként az ablakok körül vagy a tető alatt vakolatminta vagy fából készült burkolat is megjelenik. Az utcáfronti homlokzaton sok esetben csak ablakok láthatók. A homlokzatképzésnél minden esetben az egyszerű vakolt felületeket, a nem túl élénk, inkább a pasztell- és földszíneket javasolt alkalmazni. A visszafogott, igényes vakolatdíszeket és párkányokat kell előtérbe helyezni, természetes anyagokkal díszítve, kiegészítve.

RÉSZLETEK

10

Az igényesen kialakított épület- és kerítésrészletek meghatározzák a hely hangulatát, jó benyomással bírnak az ide érkezőkre, jelentősen befolyásolják a településről alkotott összképet, ezért érdemes hangsúlyt fektetni a részletekre.

☀️ UTCÁK, TEREK

11

Gárdonyra érkezve rögtön szembetűnik, mennyire zöld a város. Szinte minden utcában fasorok állnak, melyek közül a város büszkeségére több helyi védelem alatt áll. A főút mentén minden apró lehetőséget kihasználva növények kerülnek a zöldsávokba. A parkokat és tereket színes növénykültetések díszítik, több helyen várostérképet ábrázoló, egységes fatábla segíti az eligazodást. Sok köztéri pad szolgálja a kényelmes pihenést, míg a gyermekek több jól felszerelt, árnyas játszótér közül válogathatnak.

A lakók az ingatlanok előtti közterületet gondozzák, rendezik, növényekkel díszítik. Az utcák fásítása a meglévő fasorokhoz igazodva, egységes fasor híján közepes lombkoronájú, lombos vagy örökzöld fával javasolt, cserjékkel kiegészítve. Lédús gyümölcsű haszonnövények járda közelébe nem telepíthetők.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

12

Gárdony területén elsősorban a tájékoztató, információs táblák jellemzőek, melyek főleg fából és fémből készültek. Hirdetésekkkel, reklámtáblákkal a városközpontban, a fő közlekedési utak mellet és a tóparton találkozhatunk.

IMPRESSZUM

GÁRDONY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Gárdony honlapcíme: www.gardony.hu

Gárdony emailcíme: onkormanyzat@gardony.hu

Gárdony postai címe: 2483 Gárdony, Szabadság út 20-22.

Telefon: (36) 22/570-028, 22/570-100, 22/355-370; 22/570-027

Polgármester: Tóth István

polgarmester emailcíme: titkarsag@gardony.hu

Főépítész: Kun Tímea

Főépítész emailcíme: kun.timi@freemail.hu

SZERKESZTETTE: Fehér Vártervező Kft.

SZÖVEG: Fehér Vártervező Kft. és Györök Orsolya

FOTÓ: Fehér Vártervező Kft, Györök Orsolya, Ertl András, Czegléczky Janka, Szabó Zsolt

GRAFIKAI TERVEZÉS: Fehér Vártervező Kft.

Gárdony, 2017. november